

เตือนภัย...เตือนใจจากเนปาล

กุลจักร ฉัตรกุล ณ อยุธยา (kulachatrakul@gmail.com)

Chief Marketing Officer บริษัท มาร์เก็ตติ้งได้อ็อกไซด์ จำกัด

จากเหตุการณ์สะเทือนขวัญชาวโลกที่เนปาลเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ก่อให้เกิดเรื่องสะกิดใจหลาย ๆ อย่าง ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นภัยธรรมชาติที่ไม่อาจหนีพ้นได้ แต่มนุษย์เรามีสันสมองพอที่จะหลีกเลี่ยงได้ถ้าเรามีข้อมูลและความรู้ที่ต้นตัวมากพอ จะช่วยบรรเทาความสูญเสียชีวิตไปได้และที่สำคัญต้องตั้งอยู่บนความไม่ประมาททั้งหลายทั้งปวง ต่อจากนี้ไปบทเรียนของเนปาลจะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ไม่ประมาทของชาวโลกอีกต่อไป

ยอดผู้เสียชีวิตที่เนปาลยังพุ่งขึ้นไม่หยุด ปัจจุบันมีมากถึง 7,250 ราย และบาดเจ็บกว่า 14,000 ราย เหตุการณ์ดังกล่าวสาเหตุเกิดจาก รอยเลื่อนย้อน (Thrust Fault) ซึ่งเป็นรอยเลื่อนที่อยู่ใต้เทือกเขาหิมาลัยตลอดแนว และเกิดจากการที่อนุทวีปอินเดียส่วนที่เป็นเปลือกโลกได้เคลื่อนตัวไปทางทิศเหนือด้วยอัตราปีละ 4 เซนติเมตรต่อปี แล้วชนกันกับทวีปเอเชียที่เป็นแผ่นธรณีที่เรียกว่า ยูเรเชีย แต่อย่างไรก็ตามแหล่งกำเนิดแผ่นดินไหวที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในอนาคตได้แก่แนวมุดตัวสุมาตรา – อันดามันและกลุ่มรอยเลื่อนสะกาย ที่พาดผ่านเมืองมิตจีนา เนปิตอร์และมณฑลของเมียนมาซึ่งกลุ่มรอยเลื่อนนี้เคยเกิดแผ่นดินไหวมาแล้ว 12 ครั้ง ความแรงสูงถึง 8.0 ริกเตอร์ ซึ่งคนไทยเคยได้รับแรงสั่นสะเทือนนี้ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ จึงเป็นเรื่องที่นักวิชาการเป็นห่วง

รอยเลื่อนต่างๆ ที่พบในประเทศไทยเป็นรอยเลื่อนที่มีพลัง ซึ่งเกิดขึ้นในภาคเหนือและภาคตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่พบในภาคอีสานของไทย ในภาคเหนือจะพบอยู่แต่บริเวณตอนบน ได้แก่ รอยเลื่อนแม่จัน รอยเลื่อนพะเยา รอยเลื่อนเมือง รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนเถิน จะสังเกตได้ว่ารอยเลื่อนเหล่านี้จะอยู่ตรงกับแหล่งน้ำพุร้อนและธารน้ำไหลที่มีแร่กำมะถัน ได้แก่ น้ำพุร้อนแม่ชะจาน น้ำพุร้อนเทพพนม น้ำพุร้อนโป่งเดือด น้ำพุร้อนแจ้ซ้อน จ.ลำปาง ธารน้ำร้อนบ่อคลิ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี บ่อน้ำร้อนหินดาด จ.กาญจนบุรี บ่อน้ำร้อนห้วยน้ำนัก อ.พบบพระ จ.ตาก ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าเราอยู่ในดินแดนที่มีพลังงานใต้พิภพจำนวนมาก บางตำราก็ว่าเป็นสิ่งที่ดีที่พลังงานเหล่านั้นถูกปลดปล่อยออกมาในรูปของน้ำพุร้อน (Hot Spring) หรือ กีเซอร์(Geysir) แหล่งบ่อน้ำร้อนและน้ำพุร้อนในประเทศไทยมากถึง 112 บ่อ ซึ่งบางก็ว่าเป็นแหล่งที่อันตรายเพราะไม่รู้ว่าจะเกิดระเบิดขึ้นมาเมื่อไร น้ำพุร้อนเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีน้ำร้อนไหลขึ้นมาจากใต้ดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายในโลกยังคงมีความร้อนอยู่ กระจายอยู่ทั่วไปตั้งแต่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคใต้ วัตถุอุณหภูมิร้อนที่ผิวดินอยู่ในช่วง 40 – 100 องศาเซลเซียส โดยทั่วไป เรารู้จักน้ำพุร้อนเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่านักศรัทธา แต่ถ้าสามารถนำความร้อนใต้พิภพนี้ปลดปล่อยพลังงานออกมา นำมาใช้พัฒนาเป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า พลังงานอุตสาหกรรม และการเกษตรกรรมก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแต่บ้านเรากลับไม่ทำวิจัยเรื่องพลังงานใต้พิภพกันเลย

รอยเลื่อนต่างๆ ภายในประเทศไทยมีจำนวนมากถึง 14 รอยเลื่อน ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ รอยเลื่อนที่มีจำนวนมากและใหญ่ที่สุด คือ รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์และเจดีย์สามองค์ จ.กาญจนบุรี เป็นที่ตั้งของเขื่อนศรีนครินทร์ซึ่งกล่าวกันว่าหากเกิดแผ่นดินไหวที่สามารถทำให้เขื่อนศรีนครินทร์แตกแล้วละก็ เมืองแรกที่จะจมน้ำคือ จ.กาญจนบุรีและเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ในเมื่อเรามีข้อมูลอยู่จำนวนมากขนาดนี้การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยต่อจากนี้ไปจึงไม่ควรละเลยที่จะเอาใจใส่ในการเลือกภูมิประเทศและวางโครงสร้างอาคารที่คำนึงถึงการต้านแผ่นดินไหว ศ.ดร.ปณิธาน ลักคุณะประสิทธิ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่าแผ่นดินไหวที่เนปาลครั้งนี้สร้างความเสียหายแก่โบราณสถานจำนวนมาก จึงเป็นบทเรียนสำคัญที่คนไทยต้องตระหนักคิดเพราะไทยมีโบราณสถานจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อวงกว้างทั้งด้านขวัญกำลังใจและการท่องเที่ยว แต่นี่ต่อไปคงต้องบังคับใช้กฎหมายที่ต้องออกแบบอาคารให้ต้านทานแผ่นดินไหว และเร่งให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องระบบอาคาร

รองรับต่อแผ่นดินไหว ตลอดจนจัดสรรงบประมาณการประเมินความแข็งแรงของอาคารเก่าและเสริมสร้างความแข็งแรง โดยเฉพาะอาคารสาธารณะต่างๆ ศูนย์ราชการและสถานที่จำเป็นสำหรับเมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้น เป็นสิ่งจำเป็นมากหากเกิดภัยธรณีพิบัติที่เราอาจจะล่วงรู้ได้ล่วงหน้า การระวังป้องกันจึงเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในเวลานี้
